

Marian Grønnerud ble intervjuet av Viola Marie Karlsen på Glomdalsmuseet i Elverum 13.10.2018 som del av et dokumentasjonsseminar i prosjektet Krafttak for muntlig historie.

Marian Grønnerud

Stikkord: Å være tater; reising hele livet; handel og vandel; sang; diskriminering; tradisjoner

00:00	51 år, bor på Magnor, tre barn, fire barnebarn, hele livet i Eidskog kommune
01:25	Viola: Hvordan føler du at lokalbefolkningen har mottatt dere? I barndommen var det tøft. Avsluttet skole etter åtte og et halvt år. Orket ikke mer. Mobbing og utestenging. Fire søsken sprang hjem sammen, for å slippe juling.
02:50	Lærerne var nesten verre enn ungene. Lærerne kunne stå og se på, og de gjorde ingen ting. Jeg hadde lesevansker. Læreren hadde moro med det.
04:09	Kort periode i Askim. Der fikk jeg gode venninner, ble invitert inn.
04:50	Akseptert på en annen måte i dag, men ble ikke invitert til skolegjengenforening. Fordommene sitter i enda.
05:50	Kjenner folka og vet at det er trygt for ungene. Mine unger har ikke hatt det så hardt som jeg hadde det, og barnebarne er helt med. De har aldri blitt mobbet.
06:50	Viola: Historier du husker spesielt godt fra barndommen? Søstera holdt på å bli drept på skoleveien. Guttegjeng. Holdt på å bli kvelt. Ble reddet av en eldre gutt. Det var voldelig på Magnor. Du måtte lære deg å slåss.
07:50	Det var fordi du var tater at de tok deg. Du prøvde å gjøre som alle andre, men du ble ikke akseptert, og så ville de slå deg.
08:20	Jeg har alltid vært stolt av å være tater. Jeg har aldri skjult det. Jeg har sagt til mine unger at det skal de være stolt av.
08:50	Barnebarne lærer seg språket. Når jeg prater romani med mine unger så skjønner de.
09:30	De har tatt med bøker fra Latjo Drom – utstillingen på skolen for at læreren skulle lese.
10:20	Akseptert på en bedre måte i dag.
11:30	Reising i barndommen med telt. «Ikke rør teltduken, for da blir vi bløt!»
12:30	Villatelt med soverom. Primus på blå gaskule. Lukten av kokekaffe – barndomsminner.
13:50	Vi var alltid flere sammen på camping eller på sletter.
14:20	En gang ble det tordenvær. Vi måtte alle sammen inn i bilen. Et tre hadde smadret teltet.
15:30	En gang i Gudbrandsdalen våknet vi av at hunden bråkte så fært. Det sto en flokk med ulv i skogkanten.
18:40	For seks år siden døde mannen min. Etter det reiser jeg bare litt med mor en gang i blant.
19:30	Stortrives med å jobbe på Glomdalsmuseet.
19:40	Har drevet med handel i alle år. Arbeid på tak. Solgte såpe. Mannen var ikke vant med handel, men lærte seg fort.
21:20	Touch-lamper fra lampe-Helga i Sverige. Dyner og puter og alt. Mannen var ikke tater. Lærte blikkenslagerarbeid av broren min.
22:30	Moren sendte brev til skolen om å få to dager i uka fri. Jeg var lei av å bli mobba. Jobbe to dager i uka hos Løken på Magnor. De kjøpte gull og antikk av bestemor og bestefar. Svenskene handla mjøl, sukker og meieriprodukter. Lyspunkt i oppveksten.
24:50	Større aksept i dag. Lettere godtatt. Fortsatt en vei å gå. Vi må legge en demper på oss. Er egentlig hølytt og mye armer og bein.
26:30	Mange nye innvandrere likner på oss, med at de er mange sammen og prater høyt. Folk i Norge har fått større aksept for at folk kan være annerledes.
27:20	Vil at folk skal kunne si de er stolte av å være tater, uten å være redd for følger. Vil at myndighetene skal komme med en ordentlig og oppriktig unnskyldning for behandlingen vi har fått.
29:00	Viktige ting i kulturen: språket, sangen, reisingen

--	--